

موتیف فقر و پیامدهای آن در منظومه‌های داستانی بشاره‌الخوری

کبری راستگو

استادیار گروه زبان و ادبیات عربی، دانشکده تربیت مدرس قرآن کریم، دانشگاه علوم و معارف قرآن کریم، قم

چکیده

منظومه‌های داستانی بشاره‌الخوری معروف به اخطل صغیر، شاعر مسیحی عصر بیداری لبنان، در حقیقت، منبری برای پند و نصیحت و اعتراض بر ملت و دولت و وسیله‌ای برای نقد اجتماعی به‌شمار می‌آید. بشاره در این منظومه‌ها گاهی با بکارگیری روش استرحام و گاه اسلوب توییح می‌کوشد همت و حمیت تمام اقشار جامعه را جهت ایجاد تحولی بنیادین در کشور، فقرزدایی، ایجاد امنیت و رعایت حقوق دیگران برانگیزاند. فقر اجتماعی و اقتصادی شاید مهم‌ترین موتیفی باشد که در اغلب اشعار بشاره و به ویژه منظومه‌های داستانی وی تجلی می‌کند. بشاره در این اشعار همواره خود را در کنار محرومان و فرودستان جامعه قرار می‌دهد. او با لحنی تند و گزنده از ثروتمندان و فرادستان عصر انتقاد کرده، آنان را "أكله لحوم البشر" و "محتکرو قوت الشعب" نامیده است. بی‌شک، روحیه انسان‌دوستانه و عنایت او به مسائل حاد جامعه بود که شاعر "الوطن والجراح" نام گرفت. بدین تصور، نوشتار حاضر بر آنست تا با تکیه بر روش تحلیلی، به بررسی موتیف فقر و پیامدهای آن در منظومه‌های داستانی بشاره‌الخوری بپردازد. و به این سوال اساسی پاسخ گوید که موتیف فقر چگونه در منظومه‌های داستانی شاعر به نمایش درآمده است؟ از مهم‌ترین نتایج این نوشتار آن است که موتیف فقر در اغلب منظومه‌های داستانی و اشعار اجتماعی بشاره، با مسایل مهم فلسفی مانند، قضا و قدر، جبر و اختیار یا معنا و هدف زندگی و پاک و بی‌آلایش زیستن است. البته شاعر زندگی و جهان هستی را هیچگاه در لباس یک فیلسوف، عارف و یا صوفی واقعی نمی‌نگریست و پیرو مکتب فکری-فلسفی خاصی نبود بلکه آن را با نظریات صرفاً مادی و بر اساس استدلال عقل و منطق خود می‌سنجید.

واژگان کلیدی: بشاره‌الخوری، منظومه‌های داستانی، موتیف فقر، استرحام، توییح.